

21. Urheilu- ja retkeilytoiminta

Urheilu- ja retkeilylautakunnan ja sen jaostojen kokoonpano, kokoukset ym. Lautakunnan puheenjohtajana v. 1960 toimi liikennetark. Väinö Soininen, varapuheenjohtajana ins. Bertil Oljelund sekä jäseninä valtiot. maist. Maija Björklund, varanat. Salme Katajavuori, varat. Gustaf Laurent, huoltotoim. ohjaaja Aarne Leskinen, dipl. ins. Jaakko Ollila, toiminnanjoht. Veikko Peuhkuri sekä valistussiht. Mauri Reutsalo. Kaupunginhallitusta edusti rahatointa johtava apul. kaup. joht. Eino Waronen.

Eläintarhajaostoon kuuluivat puheenjohtajana ins. Oljelund sekä jäseninä valtiot. maist. Björklund, varanat. Katajavuori, ohj. Leskinen ja toiminnanjoht. Peuhkuri. Retkeilyjaostoon kuuluivat puheenjohtajana liikennetark. Soininen sekä jäseninä varanat. Katajavuori, varat. Laurent, dipl. ins. Ollila ja valistussiht. Reutsalo.

Lautakunnalla oli vuoden aikana 30 kokousta, joiden pöytäkirjojen pykäläluku oli 388. Kirjeitä saapui 737 ja lähetettiin 126.

Eläintarhajaosto piti 4 kokousta ja pöytäkirjaan merkittiin 15 pykälää. Retkeilyjaoston vastaavat luvut olivat 3 ja 8.

Lautakunnan tärkeimmistä päätöksistä mainittakoon:

Apurahojen jako. Uimakoulujen apumaksuiksi varattu 1.35 mmk:n määräraha jaettiin seuraavasti: Helsingin Työväen Uimarit 272 000 mk, Helsingin Uimarit 136 000 mk, Helsingfors Simsällskap 149 780 mk, Vetehiset 170 000 mk, Marjanien Uimarit 204 000 mk, Helsingin Jyry 170 000 mk ja Malmin Urheilijat 113 050 mk. Mustikkamaan ja Uunisaaren uimakoululaisten kuljettamiseen käytettiin 135 170 mk (27.5. 163 §, 14.10. 294 §).

Luistinseurojen apumaksuiksi varattu 2.75 mmk:n määräraha jaettiin seuraavasti: Helsingfors Skridskoklubb 274 500 mk, Helsingin Luistelijat 738 700 mk, Idrottsföreningen Kamraterna 760 100 mk ja Kallion luistinrata 976 700 mk (22.1. 9 §, 22.4. 94 §).

Piirien kurssitoiminnan avustamiseen varatusta 300 000 mk:n määrarahasta jaettiin avustuksia seuraavasti: Suomen Voimistelu- ja Urheiluliiton Helsingin piiri 80 000 mk, Työväen Urheiluliiton Suur-Helsingin piiri 60 000 mk sekä Helsingin piiri 40 000 mk, Suomen Palloliiton Helsingin piiri 40 000 mk, Centralidrottsförbund, Helsingin piiri 30 000 mk, Suomen Jousiampujain liiton Helsingin piiri 20 000 mk, Helsingin Soutupiiri 10 000 mk ja Suomen Kanoottiliiton Helsingin piiri 20 000 mk (12.2. 42 §, 3.6. 178 §).

Urheiluseurojen nuorten leiritoiminnan tukemiseen varatulla 500 000 mk:n

suuruisella määrärahalla avustettiin yhteensä 17 seuraa (12.2. 40 §, 3.6. 177 §, 28.10. 312 §).

Voimistelu- ja urheiluseurojen työn tukemiseen varatulla 4 mmk:n määrärahalla avustettiin yhteensä 135 seuraa (19.2. 58 §, 23.6. 207 §, 26.8. 239 §).

Lisäksi jaettiin avustuksia kaupungin 27 viraston ja laitoksen henkilökunnan urheilutyön tukemiseksi yhteensä 400 000 mk (12.2. 41 §, 17.6. 196 §), 5 retkeilyseuralle yhteensä 170 000 mk (12.2. 44 §, retk.jaosto 29.4. 4 §), 17 kuorolle ja orkesterille ulkoilmakonsertteja varten yhteensä 750 000 mk (6.5. 132 §) sekä 7 kalastusseuralle kalavesien hoitoon yhteensä 200 000 mk (25.11. 351 §).

Tärkeimmät vuokraukset ym. Lautakunta päätti, v. 1959 tekemäänsä päätöstä muuttaen, vuokrata posti- ja lennätinhallitukselle 7×7 m:n suuruisen alueen Mustikkamaan Kulosaaren puoleiselta rannalta välivahvistinasemaa varten 50 vuoden ajaksi 1.1. lukien sekä muuten kaupunginvaltuuston 2.12.1959 tekemän päätöksen mukaisilla ehdoilla (11.3. 74 §).

Lautakunta oikeutti urheilu- ja retkeilytoimiston myöntämään luvan Virkamiesliiton Helsingin piirin jäsenten Itäisessä Pihlajasaarella omistamien kesämökkien paikoillaan pitämiseen. Tällöin oli noudatettava soveltuvin osin lautakunnan 22.5. 1959 (193 §) tekemän päätöksen ehtoja; lupa saatiin myöntää kuitenkin vain viideksi vuodeksi (22.1. 14 §).

Mainittua päätöstä päätettiin lisäksi muuttaa siten, että Länsiulapanniemen kesänviettoalueella olevia liikennelaitoksen viranhaltijain ja työntekijäin, poliisilaitoksen henkilökuntaan kuuluvien ja Sotainvalidien Veljesliiton Helsingin Sotainvalidit -nimisen yhdistyksen jäsenten omistamia viikonloppumajoja saatiin myydä ja pitää majat paikoillaan, mikäli ostajana oli ao. samaan laitokseen kuuluva henkilö ja mikäli tämä laitos puolestaan kussakin yksittäistapauksessa hyväksyi tehtävät kaupat (10.6. 187 §, 23.6. 208 §).

Palolaitoksen henkilökunnalle annettiin eräillä ehdoilla lupa korkeintaan 20 kesämökin rakentamiseen Pitkäsaareen ja Varissaareen (14.10. 298 §).

Viipurin Nyrkkeilijät -nimiselle yhdistykselle myönnettiin oikeus rakentaa Lauttasaaren kansanpuiston alueelle myyntikioski. Yhdistys sai pitää kioskin ko. paikalla 1.5.1960—30.4.1965 välisen ajan, korvaus oli 6 000 mk vuodessa. Vuokra-ajan päätyttyä kioski tulisi siirtymään kaupungin omistukseen (22.4. 101 §).

Kioskeja ym. vuokrattiin seuraavasti jäljempänä mainituista vuosivuokrasta: v:ksi 1960—1961 Laajasalon uimarannan kioski, 126 000 mk ja Pirkkolan uimalan kioski, 66 000 mk, Fuchs & Co:lle sekä v:ksi 1960—1962 Kivinokan myymäläkioski, 350 000 mk, rva Sirkka Biströmille; Pihlajasaaren ravintolarakennus ja rantakioski, 140 000 mk, rva Enna Sagath'ille (29.4. 112, 116 §).

Lauttasaaren kansanpuistossa sijaitseva entinen kioskirakennus päätettiin vuokrata pukusuojana käytettäväksi Humaus-nimiselle yhdistykselle 16.5.1960—15.5.1961 väliseksi ajaksi 6 000 mk:n vuosivuokrasta eräillä ehdoilla (11.3. 75 §).

Rak.mest. Kauko Kolmalle v. 1950 myönnetty lupa vesikiitoratalaitteiden ja pukusuojarakennelmien pitämiseen Hietarannalla päätettiin peruuttaa. Laitteet oli poistettava 1.6.1961 mennessä omistajan toimesta (13.5. 142 §).

Velodromin speedway-radan käyttöä koskeva Helsingin speedway-toimikunnan kanssa v. 1959 tehty sopimus päätettiin sanoa irti päättyväksi 31.12. (16.9. 264 §).

21. Urheilu- ja retkeilytoiminta

Samoin päätettiin sanoa irti Teknillinen Toimisto Sarcon kanssa v. 1947 tehty sopimus Velodromin varastotilojen vuokraamisesta (30.9. 274 §).

Kaisaniemen tenniskentät v:ksi 1960—1962 päätettiin vuokrata hra Kai Harkimolle 150 000 mk:n vuosivuokrasta (29.4. 113 §).

Viipurin Nyrkkeilijät -nimiselle yhdistykselle myönnettiin oikeus pienoisloukkan, jonka suuruus oli 225 m², perustamiseen Lauttasaaren kansanpuiston alueelle ja sen pitämiseen paikoillaan 15.6.1960—31.12.1962 välisenä aikana 5 000 mk:n vuosikorvauksesta (17.6. 200 §).

Ratsastushallista päätettiin vuokrata Keskustalli Oy:lle kaksi kaviouraa ratsastusharjoituksiin käytettäväksi sekä varastotilaa 60 m² 1.10.1960—15.5.1961 väliseksi ajaksi 100 000 mk:n kuukausivuokrasta (7.10. 285 §).

Toukolan Teräs -nimiselle yhdistykselle myönnettiin oikeus pystyttää nyrkkeilykehä Kumpulan uimalan alueelle eräillä ehdoilla (17.6. 199 §).

Saaristomatka Oy:lle myönnettiin yksinoikeus Pihlajasaaren moottoriveneliikenteen harjoittamiseen v. 1960—1962. Vuosikorvaus oli 30 000 mk (22.4. 98 §). Satamasaaren moottoriveneliikenteen hoito-oikeus myönnettiin liikennöitsijä V. Heinille kertomusvuodeksi. Kuljetusmaksut olivat samansuuruiset kuin ennenkin (22.4. 106 §).

Lautakunta päätti, että oikeus elinkeinotoiminnan harjoittamiseen lautakunnan hallinnossa olevilla alueilla myönnetään vastaisuudessa 3 vuodeksi sekä sen jälkeen vuodeksi kerrallaan. Lisäksi päätettiin, että ko. oikeudet kuulutetaan, ellei erityisestä syystä kussakin tapauksessa erikseen toisin päätetä, sanomalehdissä haettaviksi vain mikäli aikaisempi vuokraaja ei halua vuokrasuhdettaan jatkettavaksi (25.3. 87 §).

Lautakunta oikeutti urheilu- ja retkeilytoimiston ostamaan Ruskeasuon palloilusaliiin ajanottolaitteen. Sen käytöstä päätettiin periä 100 mk tilaisuudelta (25.3. 82 §).

Muuttaen v. 1958 tekemäänsä päätöstä päätti lautakunta kieltää 1.1.1963 alkaen 50 mm tiheämpien verkkojen käytön kaupungin vesialueilla kaikessa muussa kalastuksessa, paitsi silakan, kilohailin ja täkykalan pyynnissä (9.9. 257 §).

Lautakunta päätti muuttaa v. 1959 vahvistamiensa väliaikaisten Kaunissaaren kalastusmääräysten 3 §:n (22.1. 15 §).

Kolmelle kalastajalle myönnettiin kullekin oikeus kalastusmajan pitämiseen Tallskär -nimisellä saarella 1.1.—31.12. väliseksi ajaksi 1 500 mk:n kokonaiskorvauksesta (19.2. 59 §).

Esitykset kaupunginhallitukselle koskivat mm. seuraavia asioita: eräiden pilttuiden rakentamista tai uusimista ratsastavan poliisin käytössä olevassa kengityspaikassa Ruskeasuolla (19.2. 54 §); Sipoon Kaunissaaren vesialueen jakamista ja saareissa olevan erään rakennuksen kattamista (19.2. 60 §, 16.9. 269 §); Sandholm-nimisen saaren ostamista kaupungille (11.3. 70 §); Seurasaaressa ulkomuseoaluetta koskevan sopimuksen uusimista (25.3. 85 §); eräiden latojen ym. purkamista (13.5. 146 §); sähköjohdon vetämistä Reposaaressa uimarannan kioskiin (27.5. 168 §); korvauksen suorittamista kalastuslupien myynnistä kalastustarvikeliikkeissä (10.6. 189 §); Korkeasaaren palokaluston uusimista ja uuden moottorin hankkimista moottoriveneeseen (12.8. 228 §, 24.8. 234 §); Kumpulan uimalaan johtavien teiden sekä Haagan-Maunulan-Pirkkolan retkireitin rakentamis- ja kunnostustöitä (26.8. 242—244 §); Marjaniemen uimaranta-alueen laajentamista (30.9. 276 §); pysyvästi mer-

kittyjen ja huollettujen hiihtolatujen ja ajoteiden risteyskohtien varoitusmerkintää (28.10. 314 §) sekä urheilu- ja retkeilytoimiston polttoainevarastojen kirjaamismenetelmän osittaista muuttamista (11.11. 323 §).

Lausunnot. Kaupunginhallitukselle annettiin lausuntoja asioista, jotka mm. koskivat: laiturien rakentamiskysymyksiä (22.1. 11 §, 22.4. 104 §, 17.6. 201 §, 12.8. 220 §); toimenpiteitä metsissä ja kaatopaikkojen läheisyydessä asumisen estämiseksi (22.1. 13 §); urheilu- ja retkeilylautakunnan ja kiinteistölautakunnan johtosääntöjen muutoksia (5.2. 26 §); eräiden rakennusten, vesi- ja maa-alueiden siirtämistä urheilu- ja retkeilylautakunnan hallintoon (12.2. 37 §, 22.4. 102 §, 20.5. 157 §, 14.10. 293 §); kaupungin eräille urheilujärjestöille myöntämiä lainoja ja avustuksia koskevia kysymyksiä (12.2. 30 §, 6.5. 123 §, 16.9. 265 §); esitystä hyppyrinmäen rakentamisesta Toukolaan (12.2. 43 §); suunnitelman laatimista aallonmurtajan rakentamiseksi Sirpalesaaren länsipuolelle (19.2. 57 §); Johanneksen kentän laajentamista koululaisurheilupaikkoja käsittäväksi sekä luistinradan sähkövalaistuksen uusimista (11.3. 69 §, 11.11. 327 §); kaupungin liittymistä jäseneksi Lomaliitto-nimiseen yhdistykseen (11.3. 73 §); esitystä kaupungin yleisen järjestyssäännön 64 §:n muuttamisesta (11.3. 77 §); Pirkkolan urheilupuistosuunnitelman edelleen kehittämistä (6.5. 124 §); talviuintimahdollisuuksien parantamista kaupungissa (13.5. 143 §); Fagerön saaren nimikysymystä (13.5. 147 §); Seurasaaressa uimalaitoksen korjaamista (26.8. 245 §); tien rakentamista Käpylän Kunto -nimisen yhdistyksen hiihtomajalle Viikinmäellä (9.9. 256 §); tenniskentän ja jääkiekkoradan rakentamista Pitäjänmäelle (30.9. 275 §); lämmitettävän pukuhuoneen ja valaistuksen järjestämistä talven ajaksi Vantaan Pikkukosken uimarannalle (30.9. 277 §); Jääkenttäsäätiön avustusanomusta sekä esitystä tien rakentamisesta Jäästadionille (14.10. 290, 291 §); lumenkaadon kieltämistä Hietarannan läheisyydessä (28.10. 313 §); pukusuojan rakentamista Oulunkylän luistinradalle (11.11. 324 §); urheilupaikkojen hoitoa järjestävän toimikunnan mietintöä (18.11. 337 §); Suomalaisen Pursiseuran toiminnan siirtämisestä Nihtisaaresta Sirpalesaareen aiheutuneita toimenpiteitä (18.11. 338 §) sekä moottoriajoneuvoilla-ajon kieltämistä Herttoniemen urheilukentälle johtavalla Hiihtomäentien jatkeella (25.11. 343 §).

Kiinteistölautakunnalle annetut lausunnot koskivat: venelaiturien rakentamista (29.4. 117 §, 28.10. 315 §); Hesperian tenniskenttämaksuja (6.5. 126 §); Tallholmen -nimisen saaren myyntitarjousta (12.8. 225 §) sekä Ruusulankatu 5:ssä sijaitsevan tontin vuokralleantoa (13.1. 1961/384 §).

Kaupunginrevisiorille annettiin lausunto kansakoulujen liikunnanpuoleisten virkojen siirtämisestä urheilu- ja retkeilylautakunnan alaisuuteen (13.5. 138 §).

Urheilu- ja retkeilytoimisto

Henkilökunta. Kertomusvuoden aikana oli lautakunnan alaisten vakinaisten viranhaltijain lukumäärä 37 ja tilapäisten neljä.

Työntekijäin lukumäärä oli korkeimmillaan heinäkuussa (265) ja alimmillaan joulukuussa (63).

Sairauslomaa nautti 13 viranhaltijaa yhteensä 178 päivää ja 67 työntekijää yhteensä 865 päivää.

Virkamatkoja tekivät kertomusvuoden aikana lautakunnan jäsen Leskinen ja urheilunohj. Esko Numminen, Korkeasaaren intendentti Curt af Enehjelm, lautakunnan puheenjoht. Soininen, toimistopääll. Esko Palmio ja retkeilyasiamies Eero Koroma sekä kaitsija Toivo Ovaska.

Urheilutoiminta

Talvikausi. Urheilu- ja retkeilytoimiston hallinnossa oli kaikkiaan 31 luistintataa, joiden yhteinen pinta-ala oli 188 650 m².

Seurojen hoitamilla neljällä luistinradalla kävi opettajien johdolla yhteensä 105 059 koululaista. Näiden määrä jakaantui eri ratojen osalle seuraavasti: Kallion 46 098, Kaisaniemen 31 572, Väinämöisen 20 408 ja Johanneksen rata 6 981.

Suurkelkkamäkiä (rinnemäkiä) oli käytössä 2.

Pallokentällä pelattiin 5 pääsymaksullista jääpallo-ottelua ja pääsymaksuttomia 68. Piirisarjojen otteluja, joita oli yhteensä 184, pelattiin eniten seuraavilla radoilla: Messukenttä 35, Käpylä 30, Vallila 30, Lauttasaari 16, Herttoniemi 14 ja Munkkiniemi 13.

Kesäkausi. Pallokentän ruohokentillä suoritettiin jalkapalloilussa pääsymaksullisia otteluja 66. Hiekkakentällä pelattiin kaikkiaan 24 maksullista ottelua ennen kuin ruohokentät avattiin. Kertaharjoituslippuja (à 10 mk) myytiin kentälle 6 474 kpl ja harjoituskortteja (à 100 mk) 659 kpl.

Käpylän urheilupuistossa pelattiin kesän aikana lukuisia jalkapalloilun sarjajm. otteluja. Yleisurheilun, ravi-, moottoripyörä- sekä palvelus- ja opaskoirakilpailujen lisäksi urheilupuistossa pelattiin maahockeyä, käsi- ja lentopalloa, pesäpalloa sekä harjoitettiin jousiammuntaa ja erilaatuista koululaisurheilutoimintaa.

Jalkapalloilun piirisarjojen otteluita pelattiin eri kentillä yhteensä 789, niistä Väinämöisen kentällä 169, Käpylän urheilupuistossa 159, Kallion kentällä 136 ja Vallilan kentällä 115.

Ratsastushallin ratsastukseen varatut tilat olivat vuokrattuina Keskustalli Oy:lle. Palloilusalua käytettiin runsaasti käsi- ja koripalloilun harjoitus- ja kilpailupaikkana. Hallin itäparvekkeen eteläpää oli edelleen vuokrattuna jousiampujain käyttöön. Hallin eteläpää oli niinikään edelleen liikennelaitoksen linja-autojen säilytystilana.

Soutustadionilla järjestivät eri seurat, piirit ym. soutu- ja melontaharjoitusten ja -kilpailujen lisäksi mm. lukuisia yhteislaulutilaisuuksia, hengellisiä virsilauluiltoja sekä juhannusjuhlan. Hallintorakennuksen yläkertaa käytettiin kokouksiin, luen-toihin, kursseihin ja voimisteluun.

Urheilunneuvonta. Eri sisä- ja ulkoharjoituspaikoissa tapahtuneessa kunnallisessa urheilunohjaustoiminnassa, mikä käsitti lapset, koulunuorison ja aikuiset, olivat edustettuina seuraavat liikunta- ja koulutusmuodot: hiihto, mäenlasku, kaunoluistelu, painonnosto, naisten ja miesten kuntovoimistelu, perheenmäntien kuntovoimistelu ja lasten ryhti- ja satuvoimistelu, naisten kesäkauden voimistelu, tyttöjen ja poikien telinevoimistelu, uimakoulutyö, kenttäurheilu, palloilu, kansantanssi ja leikki.

Neuvontatilaisuuksia (uimakoulutoimintaa lukuun ottamatta) oli yhteensä 1 108, neuvontakohteita 63, ohjaajia 51 ja osanottajia 32 949.

Talvikautena järjestettiin urheilunneuvontaa kaunoluistelussa (92 kertaa 12 radalla, osanottajia 2 571), mäenlaskussa (271 kertaa 8 mäessä, osanottajia 5 096), lapsille ja nuorisolle hiihtokurssit hiihtoloman aikana (78 kertaa 13 puistossa, osanottajia 1 926), 4 ohjattua hiihtoretkeä koululaisille (osanottajia 90).

Hiihtolajujen kunnostuksesta ja huollosta vastasi 3-miehinen latupartio tehtävään latujen raivaus, viitoitus, kuntoon saattaminen ja tarkkailu. Paikallislataja oli viitoitettu 120 km sekä näiden lisäksi 2 kaukoretkilatua: Helsingistä Pirttimäen kautta Solvallon urheilupuistoon sekä Herttoniemessä Sipoon kautta Savijärvelle, josta edelleen Söderkullan, Kisakallion ja Rastilan kautta Roihuvuorelle. Viimemainitut ladut olivat käytössä mm. Helsingin laturetkihiihdossa 21.2., minkä järjestelystä vastasivat helsinkiläiset hiihtojärjestöt yhdessä kaupungin kanssa. Ns. Tahkon hiihtoon osallistui tällöin 3 300 hiihtäjää.

Sisätoimintakauden urheilunneuvonta talvi- ja kevätkautena 15.1.—20.5. sekä syyskautena 15.9.—31.12. tapahtui pääasiallisesti kunnallisissa harjoitussaleissa Stadionilla. Neuvontaa annettiin miesten kuntovoimistelussa (60 kertaa, osanottajia 2 000), perheenemäntien ja vuorotyössä käyvien naisten voimistelussa (90 kertaa, osanottajia 3 000), lasten ryhti- ja satuvoimistelussa (60 kertaa, osanottajia 1 500), naisten kuntovoimistelussa (30 kertaa, osanottajia 1 500), tyttöjen telinevoimistelussa (30 kertaa, osanottajia 700) ja voimailussa (30 kertaa, osanottajia 1 200).

Kesäkauden poikien urheilunneuvonta kentillä tapahtui 6 neuvontakohteessa (178 kertaa, osanottajia 3 248). Tyttöjen vastaavaa urheilutoimintaa ohjattiin 6:lla eri kentällä (57 kertaa, osanottajia 463). Lisäksi annettiin ohjausta pojille ja tytöille telinevoimistelussa (65 kertaa, osanottajia 1 000) Pallokentällä voimistelun ulkoharjoituspaikalla. Naisille järjestettiin kesäkausina voimistelua kunnallisissa harjoitussaleissa (59 kertaa, osanottajia 2 950).

Kesän aikana järjestettiin kuten edellisenäkin vuonna yhteistoiminnassa Seura-saari-säätiön ja helsinkiläisten kansantanssijärjestöjen kanssa kaksi kansantanssi- ja leikki-ilaisuutta Seurasaaren juhla kentällä (Seurasaaren Tantsut). Yleisöä oli tilaisuuksissa yhteensä 550 henkeä.

Samoin yhteistoiminnassa järjestöjen kanssa järjestettiin 18.10. helsinkiläisille suuri retkipäivä, ns. polkuretki, 35, 20 ja 10 km:n pituisilla reiteillä Ruskeasuo-Haltiavuori-Ruskeasuo ja Otaniemi-Solvalla. Retkiin osallistui 949 kaupunkilaista.

Uimakoulutoimintaa järjestettiin 20.6.—20.8. välisenä aikana 26 koulutuspaikassa, joissa oli opettajia 46 ja oppilaita yhteensä 4 511. (Näistä 6 uimakoulua oli eri uimaseurojen hoidossa kaupungin avustuksen turvin). Uimapromootioita järjestettiin kaksi, Uimastadionilla 19.8. ja Kumpulan uimalassa 22.8. Tilaisuuksissa vihittiin yhteensä 1 848 uimamaisteria ja -kandidaattia. Kaupungin uimaopettajille järjestettiin 22.—23.6. neuvonta- ja opintopäivät, joilla oli mukana 40 uimaopettajaa.

Kunnalliset harjoitussalit Stadionilla olivat vuoden aikana (kesä-, heinä- ja elokuuta lukuun ottamatta) 23 viikkotuntia vapaaharjoittelijain (voimistelijain, palloilijain ja voimailijain) käytössä 100 mk:n maksusta sisätoimintakaudelta harjoituskortin haltijaa kohden. Vapaaharjoitusvuorojen käyttäjiä oli 471. Kunnalliset salit olivat maksullisesti (voimistelu- ja urheiluseurat 400 mk/t, koulut 600 mk/t) vuoden aikana 56:n eri seuran, koulun tai laitoksen käytössä. Valvontatehtäviä hoiti 2 vahtimestaria. Kumpulan uimalan molemmat pukusuojat olivat sisäharjoitustiloina 5:n

eri seuran käytössä iltaisin aikana 1.1.—30.4. ja 1.10.—31.12. Valvonnasta vastasi vahtimestari.

Urheilunneuvontatyöhön liittyi oleellisena osana kaupungin urheilupaikkoja koskeva *tiedotustoiminta*, jonka hoitamisessa oltiin yhteydessä seurojen, koulujen, laitosten ja eri urheilunalojen harrastajapiirien kanssa. Edelleen annettiin ohjausta eri yhteisöille ulko- ja sisäharjoituspaikkojen, ohjaajien ja säestäjien hankkimiseksi.

Uimalat. Kesä oli loppuosaltaan sateinen ja kolea. Uimastadion avattiin yleisölle 26.5. ja suljettiin 11.9. Uimalassa kävi kesän aikana yhteensä 241 374 henkeä, joista aikuisia oli 106 513 ja näistä alennuskortilla kävijöitä 11 340 (1 134 kpl à 10 kertaa). Lapsia oli 134 861. Pääsy- ja säilytysmaksut olivat ennallaan (aikuiset 60 mk, lapset alle 15 vuotta 20 mk, alennuskortit 500 mk/10 kertaa, arvoesineiden säilytys 20 mk, saunamaksu 40 mk). Saunassa kävijöiden lukumäärä oli 21 939. Veden lämpö pidettiin altaissa n. 19—21 -asteisena. Henkilökunnan lukumäärä oli 39. Kesän aikana järjestettiin Uimastadionilla mm. Suomen uinti-, vesipallo- ja pellemestaruuskilpailut, Suomi-Eesti vesipallomaaottelu, kaupungin uimapromootio ja runsaasti liikkeiden ja järjestöjen uintikilpailuja sekä seurojen uimanäytöksiä.

Kumpulan uimalassa kävi kesän aikana yhteensä 117 217 henkeä, josta aikuisia oli 31 159 ja näistä alennuskortilla kävijöitä 3 030 (303 kpl à 10 kertaa); lapsia oli 83 028. Saunaa käytti yhteensä 3 341 henkeä. Pääsy- ja säilytysmaksut sekä saunamaksu olivat samat kuin Uimastadionilla. Veden lämpö oli n. 20—22 astetta. Henkilökunnan lukumäärä oli 28. Uimalassa järjestettiin kesän aikana lukuisia uinti- ja vesipallokilpailuja sekä näytöksiä.

Hietarannalla oli kävijöitä kaikkiaan n. 150 000 henkeä. Meriveden lämpö pysytteli suurimman osan kesästä 10—14-asteisena, ainoastaan heinäkuussa se oli 20°. Uimarannalla suoritettiin vain tavanomaiset kunnostustyöt. Henkilökunnan lukumäärä oli yhdeksän. Molemmat kahvilat ja kioski sekä pukusuoja olivat vuokratuina Sotainvalidien Veljesliiton Helsingin Sotainvalidit -nimiselle yhdistykselle.

Matkailu, retkeily, kotiseututyö, loma- ja vapaa-ajan vietto, ulkoilualueet sekä kalastus

Matkailu. Retkeilyosasto huolehti Helsinkiin saapuvien matkailijoiden ja retkeilyjoiden ohjelmista, majoituksesta, muonituksesta ja ennen kaikkea opastuksesta.

Osasto järjesti 11.4.—31.5. välisenä aikana opaskurssit, jotka käsittivät kaikkiaan 25 eri esitelmää ja käyntiä n. 140 osanottajalle. Edellisinä vuosina kurssin suorittaneille oppaille järjestettiin suomen- ja ruotsinkielistä jatkokoulutusta. Eri matkatoimistot tilasivat jatkuvasti oppaita osastolta ja tilattujen oppaiden lukumäärä oli 87 (48 tilausta).

Osasto julkaisi vuoden aikana »Helsinki-Helsingfors» -nimisen opaslehtisen suomen-, ruotsin-, englannin-, saksan- ja ranskankielisenä yhteensä 39 000 kappaleen painoksena.

Ulkomaisiin ja kotimaisiin julkaisuihin lähetettiin erilaista Helsinkiä koskevaa julkaisumateriaalia. Lisäksi lähetettiin matkatoimistoille ja yksityisille henkilöille matkailua koskevia painotuotteita ja suoritettiin matkailijoitten informointia.

Laivalla Helsinkiin saapuvia matkailijoita avusti Matkustajalaiturilla osaston palokkaama opas kesä-elokuun ajan.

Majoitustilanteen helpottamiseksi oltiin kiinteässä yhteistyössä Helsingin Yleisen Matkailijayhdistyksen hotellikeskuksen kanssa, joka vuoden aikana järjesti majoituksen n. 14 000 matkailijalle. Muissakin matkailua koskevissa kysymyksissä oltiin jatkuvasti yhteistyössä mainitun yhdistyksen ja Suomen Matkailijayhdistyksen kanssa.

Osaston hoidossa olevalla Tullisaaren leirintäalueelle majoittui leirintäkauden aikana 15.5.—15.9. yhteensä 2 353 matkailijaa, joista kotimaisia 1 002 ja ulkomaalaisia 1 351 ja Lauttasaaren leirintäalueelle 2 097 kotimaista ja 1 610 ulkomaista matkailijaa eli yhteensä 6 060 matkailijaa, joista ulkomaalaisia oli 2 961.

Kaupungin tilastotoimiston suorittaman laskennan mukaan majoittui Helsingin hotelleihin, matkustajakoteihin ja leirintäalueille vuoden aikana yhteensä 268 127 matkailijaa (ed. v. 279 968), joista kotimaisia oli 207 960 (224 947) ja ulkomaalaisia 60 167 (55 021), joten kokonaisvähennys oli 11 841. Ulkomaalaisten lisäys oli n. 9 %. Lukuihin eivät sisälly sellaiset, jotka olivat kotimajoituksessa taikka eivät majoittuneet lainkaan kaupungissa, joten luvut eivät anna todellista kuvaa matkailijoiden koko määrästä.

Retkeily. Retkeilytoiminnassa oltiin jatkuvassa yhteistyössä Helsingin Yleisen Matkailijayhdistyksen retkeilytoimikunnan kanssa, johon kuului vuoden aikana 23 retkeilykerhoa. Toimikunta sai avustusta kaupungilta 150 000 mk, josta noin puolet käytettiin »Helsinki ulkoilee» -lehden kustannuksiin. Lisäksi annettiin eri retkeilyseuroille avustuksia yhteensä 20 000 mk.

Osaston hoidossa oli 2 retkeilymajaa. Pirttimäen retkeilymajassa yöpyi vuoden aikana 681 henkilöä. Erilaisiin kurseihin ja kilpailuihin otti osaa 4 125 henkilöä. Saunaa käytti 2 323 retkeilyjää. Rastilan retkeilymajassa yöpyi kertomusvuonna 1 298 henkilöä. Haagan urheilumajassa kävi n. 1 500 retkeilyjää, etupäässä hiihtäjiä. Herttoniemen sekä Pirttimäen ja Rastilan maastossa oli käytössä jokamiehen suunnistusrata.

Kotiseututyö. Kotiseututuntemuksen ja -kiintymyksen lisäämiseksi retkeilyosasto oli yhteydessä eri kotiseutuyhdistyksiin. Kotiseutuesitelmää ja -käyntejä järjestettiin eri puolille kaupunkia 5 kertaa. Osasto palveli yleisöä myös antamalla tietoja kotiseutukysymyksistä.

Helsinki-propaganda. Matkailupropagandan lisäksi suoritettiin muutakin Helsingin-propagandaa mm. pitämällä puheita ja esitelmää.

Loma- ja vapaa-ajan vietto. Kaupungin palveluksessa olevien suurperheiden ja vähävaraisten virkamiesten ja työntekijäin perheenäideille ja lapsille sekä muillekin äideille ja lapsille myönnettiin ilmainen 14 vrk:n oleskelu Lomaliiton, Virkamiesliiton ja Svenska Semesterförbundet'in lomakodeissa. Ko. äitien lukumäärä oli 140 ja lasten 175.

Useita viihdytystilaisuuksia järjestettiin. Hietarannan juhannusjuhlassa oli yleisöä 7 059 henkeä. Ulkoilmakonsertteja järjestettiin 94, yhteislaulutilaisuuksia 8. Ulkoilmanäytäntöjä oli 3 ja niissä n. 3 700 katsojaa.

Ulkoilualueet. Osaston hoidossa olivat Lauttasaaren, Mustasaaren, Mustikkamaan, Pihlajasaaren, Satamasaaren, Seurasaaaren, Tullisaaren, Varsasaaren, Pirttimäen, Rastilan, Uutelan, Länsiulapanniemen ja Sipoon Kaunissaaren ulkoilualueet.

Viikonloppumajoja oli Kivinokassa 609, Satamasaassa 142, Varsasaassa 254, Lauttasaassa 270, Länsiulapanniemessä 244 ja Itäisellä Pihlajasaarella 14 eli

yhteensä 1 533. Lisäksi kaupungilla oli Rastilassa 16 viikonloppumajaa, joita vuokrattiin 2 viikoksi kerrallaan helsinkiläisille. Useilla ulkoilualueilla oli suuri määrä tilapäisteltiliijoita.

Summittaisten laskelmien mukaan kävi ulkoilualueilla kesän kuluessa seuraava määrä yleisöä: Seurasaari n. 300 000, Pihlajasaari 42 000, Rastila n. 40 000, Uutela n. 15 000, Mustikkamaa n. 55 000, Tullisaari n. 20 000, Pirttimäki n. 40 000, Kaunissaari 15 000, Kivinokka n. 75 000, Lauttasaari n. 15 000, Varsasaari n. 5 000, Satamasaari n. 6 000. Tarkan liikennelaskennan mukaan kuljetettiin Mustikkamaalle vuoromoottoriveneellä 49 629 henkilöä ja Pihlajasaareen 33 807 henkilöä. Pirttimäessä järjestettiin vuoden aikana 10 hiihtokilpailut ja 20 suunnistuskilpailut.

Kaikilla ulkoilualueilla suoritettiin erilaisia korjaustöitä ja joitakin pienempiä uudisrakennustöitä.

Kalastus. Kalastuslupia myytiin 9 320 kpl, joista kertyi tuloja 2 135 400 mk (ed. v. 9 921 kpl, tuloja 2 280 100 mk). Kalastuskarttoja myytiin 1 184 kpl ja niistä kertyi tuloja 59 200 mk (1 237 kpl, tuloja 61 850 mk). Sipoon Kaunissaaren kalastusluvista, 1 360 kpl, ja kartoista, 172 kpl, kertyi vastaavasti yhteensä 140 040 mk.

Turontekokursseja ja -talkoita pidettiin neljät. Niissä tehtiin yhteensä 150 kuhaturoa, jotka laskettiin Vanhankaupungin selälle, Laajalahdelle ja Seurasaaren selälle.

Retkeilyosasto järjesti 25.—26.2. kaksipäiväiset kurssit, joissa selostettiin metsästys- ja kalastuslakia. Kurseille otti osaa 154 henkilöä.

Kaupungin alueella toimi kaikkiaan 63 kalastusseuraa tai -kerhoa. Kalastusseuroja avustettiin esitelmä- ja valistustilaisuuksien järjestämisessä. Kalastuksenvalvoja piti henkilökohtaisesti vuoden aikana 18 esitelmää toimiston ja seurojen järjestämissä tilaisuuksissa.

Kaupungin vesialueisiin istutettiin kertomusvuonna 675 000 hauenpoikasta, josta määrästä kaupunki kustansi 400 000 sekä kalastusseurat ja -kerhot 275 000 kpl. Kuhakannan kehityksestä kymmenen vuoden aikana julkaisi kalastuksenvalvoja Suomen Kalastuslehdessä tutkielman, josta otettiin 100 kpl:n eripainos.

Kaupungin viranomaiset tarkastivat yhteistoiminnassa merivartiolaitoksen, poliisin ja muutamien vapaaehtoisten valvojien kanssa n. 600 venekunnan tai kalamiehen luvat. Kaikkiaan takavarikoitiin 20 luvatonta pyydystä, jonka lisäksi esitettiin muutamia syytevaatimuksia.

Laajalahden likaantumistutkimuksia, joiden perusteella pyrittiin selvittämään Otaniemen ym. alueiden jätevesien vaikutus, jatkettiin edelleen. Samoin jatkettiin kalojen kasvunopeuden, saalismäärien sekä vaellusten tutkimista.

Korkeasaaren eläintarha

Korjaukset. Tavanomaisten aitojen, häkkien ym. korjausten lisäksi maalattiin pienehkö henkilökunnan asuinrakennus, intendentin asuinrakennus ja ravintolarakennus. Tavaralaituri Mustikkamaata vastapäätä rakennettiin uudelleen. Teitä kunnostettiin, laajennettiin ja varustettiin osittain sementtikouruilla.

Eläinkanta. Ostona, vaihtona tai lahjana saatiin seuraavat eläimet: 1 vihreä marakatti, 2 sfinx-paviaania, 1 leijona, 2 ahmaa, 1 punakettu, 1 sinikettu, 1 hilleri,

3 hirvenvasikkaa, 1 harjalamma, 2 nilgauantiloopia, 1 villisika, 1 majava, 39 kuukkelia, 78 pikkulintua, 3 papukaijaa, 5 timanttikyyhkystä, 2 afrikkalaista huuhkajaa 1 lumipöllö, 1 viirupöllö, 2 maakotkaa, 1 hiirihaukka, 2 kanahaukkaa, 10 flamingoa, 5 neitokurkea, 1 musta joutsen, 4 punarintahanhea, 2 lumihanhea, 4 kanahanhea, 2 sinisiipihanhea, 2 kasarkahanhea, 14 sorsaa, 1 Humboldt-pingviini, 1 korvafasaani, 3 kalkkunaa, 5 Bankiva-kanaa, 1 metso, 2 riekkoa ja 2 amerikkalaista strutsia (Nandua).

Lisäksi syntyi 1 vihreä marakatti, 1 vaippapaviaani, 2 puumaa, 11 hopeakettua, 1 jakkihärkä, 2 wapiti-hirveä, 7 saksanhirveä, 3 kuusipeuraa, 2 japanilaista hirveä, 6 poroa, 5 mufflonlammasta, 3 alppikaurista, 6 kääpiövuolta, 14 villisikaa, 3 ponia, 11 jänistä, 187 kania, 78 marsua, 271 kultahamsteria, 42 pikkulintua, 4 munkkipapukaijaa, 2 afrikkalaista huuhkajaa, 14 kyyhkystä, 23 riikinkukkoa, 3 hopeafasaania, 3 Swinhoe-fasaania, 2 kultafasaania, 9 kääpiöviiriäistä, 24 ankkaa ja 8 myskiankkaa.

Seuraavat eläimet vaihdettiin tai myytiin: 3 puumaa, 2 ahmaa, 1 hirvi, 5 poroa, 3 mufflonlammasta, 1 alppikauris, 6 jänistä, 2 kanahaukkaa, 2 niilihanhea, 2 myskiankkaa, 2 ankkaa, 2 kyhmyjoutsenta, 1 kurki, 32 riikinkukkoa, 1 kultafasaani, 1 metso ja 2 riekkoa.

Vuoden aikana kuoli tai teurastettiin 1 brazza-marakatti, 2 harmaata marakattia, 2 vaippapaviaania, 1 ruskea paviaani, 1 leijona, 1 puuma, 1 mäntynäätä, 2 hilleriä, 4 minkkiä, 1 ahma, 1 mäyrä, 1 punakettu, 6 hopeakettua, 2 naalia, 1 huulikarhu, 1 jakkihärkä, 4 hirveä, 5 saksanhirveä, 2 kuusipeuraa, 2 japanilaista hirveä, 5 poroa, 8 mufflonlammasta, 3 harjalammasta, 5 kääpiövuolta, 12 villisikaa, 10 jänistä, 170 kania, 70 marsua, 304 kultahamsteria, 115 pikkulintua, 25 kuukkelia, 1 lapinpöllö, 1 suopöllö, 1 minervapöllö, 2 maakotkaa, 3 tuulihaukkaa, 19 papukaijaa, 3 kyyhkystä, 2 riikinkukkoa, 1 korvafasaani, 1 hopeafasaani, 1 kultafasaani, 2 kuningasfasaania, 1 helmikana, 6 viiriäistä, 1 neitokurki, 1 pelikaani, 3 flamingoa, 1 kyhmyjoutsen, 1 merihanhi, 1 kesyhanhi, 1 kyhmyhanhi, 1 niilihanhi, 4 sorsaa ja 10 ankkaa.

Tulot. Leijonalinna tuotti pääsymaksuina 1 943 015 mk. Kävijöitä oli 187 793 henkilöä, joista 106 801 aikuista ja 80 992 lasta. Vastaavat luvut Karhulinna osalta olivat 3 028 480 mk, 212 168 henkilöä, joista 131 176 aikuista ja 80 992 lasta sekä apinatalon osalta 3 580 795 mk, 253 475 henkilöä, 154 228 aikuista ja 99 247 lasta.

Lautta »Korkeasaari-Högholmen» kuljetti kesän aikana yhteensä 294 341 henkilöä, joista 187 453 oli aikuisia ja 106 888 lapsia.

Taksiveneet ja Korkeasaaren moottorivene kuljettivat yhteensä 65 843 henkilöä. Vuokramoottorit välittivät kesän aikana liikennettä sekä Pohjoissatamasta että Hakaniemen rannasta.

Ravintolasta, kafeteriasta ja kioskeista saadut vuokratulot olivat kaikkiaan 1 157 412 mk. Tulot valokuvauspaikoista olivat 40 000 mk.

Menot ja tulot

Menot olivat kokonaisuudessaan 180 331 780 mk, josta 23 180 006 mk tuli lautakunnan ja toimiston, 29 782 165 mk kansanpuistojen, 37 633 927 mk Korkeasaaren

21. Urheilu- ja retkeilytoiminta

eläintarhan, 67 823 822 mk urheilulaitosten ym., 8 110 817 mk retkeilyn ja kalastuksen, 4 639 043 mk urheilunneuvonnan sekä 9 162 000 mk avustusten osalle.

Tulot olivat kokonaisuudessaan 76 849 512 mk, josta kansanpuistoista 6 273 029 mk, Korkeasaaren eläintarhasta 19 563 092 mk luontaiseduista 1 981 220 mk, urheilulaitoksista 43 392 716 mk, retkeilystä, matkailusta ja kalastuksesta 2 639 455 mk sekä avustuksina 3 mmk.
